

Az idegenforgalmi kisvállalkozások oktatásának integrálódása a graduális felsőoktatásba

I. „Kicsi” vállalkozás az idegenforgalomban

„Kicsi” az idegenforgalomban mást jelent.

Az Európai Unió által is elfogadott hármas ismérv alapján történő méretbesorolást mutatja az 1. táblázat.

1. táblázat

Vállalatok méret szerinti kategorizálásának kritériumai

	Foglalkoztatottak száma kevesebb, mint	Nettó árbevétel kevesebb, mint	Mérlegfőösszeg kevesebb, mint
Mikrovállalkozás	10 fő		
Kisvállalkozás	50 fő	700 M Ft	
Közepes vállalkozás	250 fő	4 Mrd Ft	2,7 Mrd Ft

A kis- és középvállalkozásnak ez a „klasszikus” értelemben vett elhatárolása ipari elgondolásokból ered. Bár az ágazati hovatartozás szerint a legtöbb vállalkozás a kereskedelemben (198 E) és gazdasági szolgáltatások területén (160 E) mű-

¹ BGF Kereskedelmi, Vendéglátóipari és Idegenforgalmi Főiskolai Kar, főiskolai docens.

kodik, a vállalkozások koncentrációja az iparban a legnagyobb, az 50 főnél nagyobb cégek 55%-a itt dolgozik.

Ha csak a létszám alapján különítenénk el az idegenforgalmi kisvállalkozásokat, a vállalkozások döntő többsége kicsi, illetve mikrovállalkozás lenne. Az idegenforgalomban a 40-50 fővel működő vállalkozások a létszámon kívüli ismérvek alapján (tőkeerő, forgalom, piaci részesedés, mérlegfőösszeg) már nagyvállalkozások.

Magyarországon az idegenforgalomban általában a mikro-, kis- és középvállalkozások a meghatározóak. A kereskedelmi szálláshelyiparunk a legstrukturáltabb, a legkisebb mikrovállalkozástól (1 fő) a nagy létszámú megaszállodáig igen változatos a méretszóródás.

A „kicsi” kereskedelmi szálláshely típusok

- Fizetővendéglátás.
- Falusi turizmus.
- Panzió.
- Kisszálloda.

Utaztatási szektor (sok kis utazási iroda)

- Utazási ügynökségek (nagy számban).
- Utazásszervező cégek.

Az utaztatási szektorban a magyar privatizációs folyamat, illetve a magyar és a nemzetközi utaztatási piac specialitásai miatt nem alakult ki nagyvállalati kör. Ha a bevezetőben jelzett foglalkoztatott szám ismérvet vesszük figyelembe, a (2000. év folyamán) több mint ezer utazásszervezői tevékenységi engedéllyel rendelkező szervezet között nincs nagyvállalkozás.

Vendéglátás

- Éttermi.
- Cukrászdai.
- Egyéb nyílt árusítás.
- Munkahelyi étkeztetés.

A létszám ismérv alapján a középvállalkozások szerepe a leghangsúlyosabb, de a mikrovállalkozások dominálnak.

Egyéb szolgáltatások

- Idegenvezetés.
 - Rendezvényszervezés.
 - Tolmácsolás.
 - Kutatás.
 - Szakmai tanácsadás stb.
- Ezek tipikus kisvállalkozói tevékenységek.

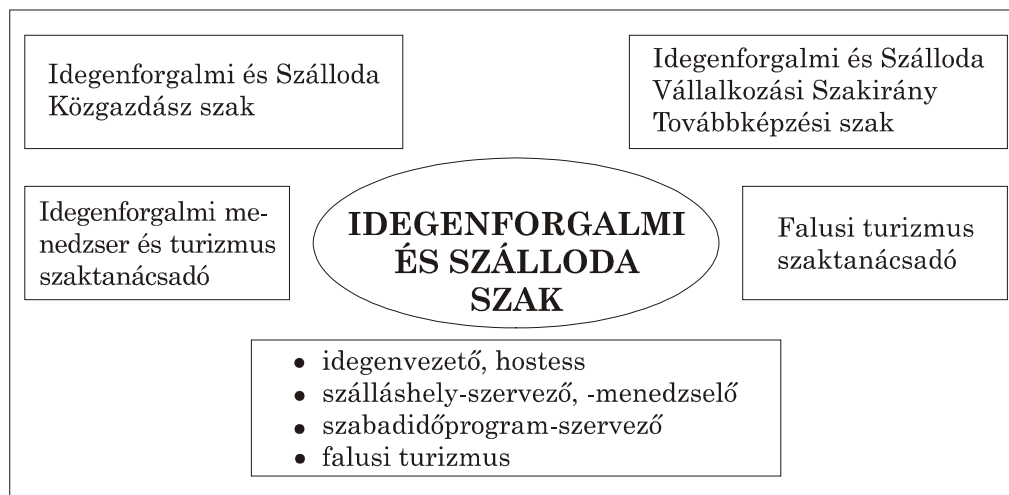
Vannak-e, és ha igen, melyek azok a tipikus jegyek, amelyek alapján a kisvállalkozások az idegenforgalomban megkülönböztethetők?

- a tulajdonosi és üzemeltetési funkció nem válik el egymástól:
 - ⇒ a tulajdonos közreműködik a vállalkozás működtetésében;
 - ⇒ a tulajdonos vezeti, irányítja, átlátja a vállalkozás működését;
- egyszerű, nem formalizált szervezet, egyszerű működés (munkaszervezés), nincsenek különböző vezetési szintek:
 - ⇒ közvetlen kapcsolat az alkalmazottakkal;
 - ⇒ közvetlen kapcsolat a vendéggel, az utasokkal.

II. Az idegenforgalmi kisvállalkozás című tárgy helye a graduális képzésben, tartalma

Helye

A graduális főiskolai képzésben a tantárgy az integráció legfelső szintjét jelenti. Feltételezi a kettős alapozást: az általános alapismereti és a szakmai alapismereti szintet. Majd a szakmai vezetési szintet átölelve, a hallgatók szintetizáló képességére építve, a szakmai gyakorlatokon szerzett tapasztalatokat kamatoztatva integrál minden eddigi elméleti és gyakorlati ismeretet egy konkrét idegenforgalmi kisvállalkozás példáján keresztül. Az idegenforgalmi kisvállalkozás egyrészt a legtipikusabb méretű szakmai vállalkozás, másrészt az oktatás feltételrendszerét legjobban figyelembevevő komplex ismeretanyag (lásd 1. ábra).

1. ábra

Tartalma

A tantárgy a főiskolai képzési rendszerében eddigi elsajátított általános vállalkozási ismeretekre és speciális szakmai ismeretekre építve felkészíti a hallgatókat arra, hogy alkalmasak legyenek idegenforgalmi kis- illetve középvállalkozás *megalapítására, elindítására, vezetésére, hatékony működésére.*

A feladatokból, mint outputból kiindulva a következő célok elérése szükséges:

- Technikailag legyenek képesek önállóan egy idegenforgalmi kisvállalkozás beindítására és működtetéséhez szükséges gyakorlati lépések megtételére.
- A hallgatók a management technikák és stratégiák ismeretén keresztül legyenek alkalmasak az idegenforgalmi kis- és középvállalkozások *vezetésére.*
- Szerezze meg a hallgató az azt a készséget, hogy képes legyen felmérni adott gazdasági, szociális és politikai környezet mellett idegenforgalmi kisvállalkozás beindításának és működésének kockázatát, ismerje meg a legfontosabb stratégia döntésének, sikerének, sikertelenségének okait, tudjon készíteni konkrét gazdasági környezetre üzleti tervet, intézkedési tervet, végezzen üzemi szintű gazdaságossági elemzéseket.

III. A szakma elvárásai a képzéssel szemben

A képzés a beruházás egy formája, amely akkor térül meg, ha a képzés tartalma, összetétele a gazdaság igényeihez igazodik.

Az integrálódó idegenforgalmi piac egyre több közép- és felsőfokú, magasan kvalifikált munkaerőt keres. Nő az érettségire épülő képzésekben és a felsőoktatásban résztvevők száma. Az idegenforgalmi kisvállalkozásoknál kevés a felsőfokú képzettségű szakember. Az érettségire épülő közép- és felsőfokú szakképesítések iránti igény egyre nagyobb. Ennek felel meg a „fél-főiskolai” OKJ kimenetet adó képzési forma.

A képzési struktúra a speciális idegenforgalmi munkaerő-keresletnek kell, hogy megfeleljen. Cél a kereslet - kínálat hosszú távú egyensúlyának biztosítása. Ez úgy lehetséges, ha állandóan megújuló ismeretanyaggal (szakmai etika, ergonómia stb.), új szakirányok bevezetésével, céltanfolyamok indításával, a főiskolai szakirányok színesítésével próbálunk nemcsak megfelelni a keresletnek, hanem a jövő piacát közelebb hozni. Új szakirányok bevezetése, céltanfolyamok, új fél-főiskolai szakirányok stb. (2. ábra).

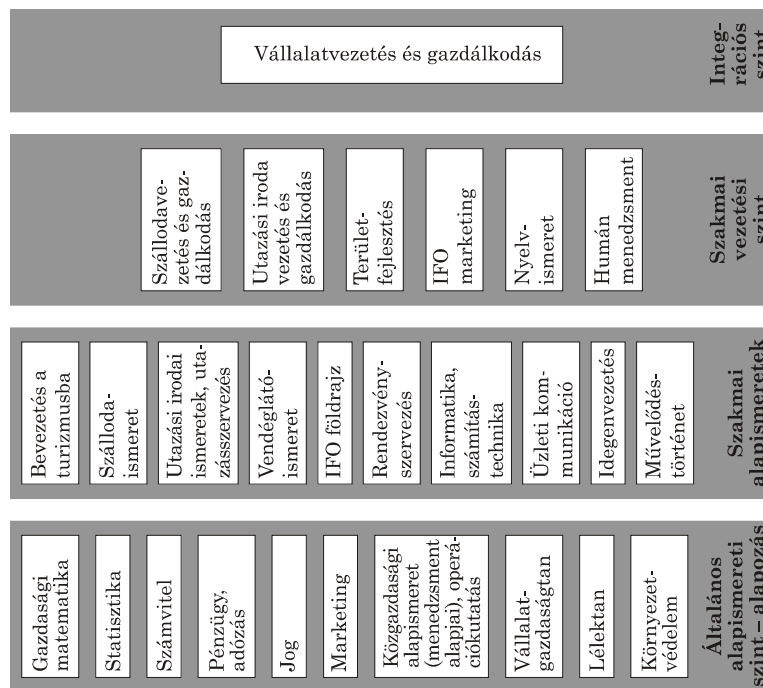
A vállalkozások elvárásai a kikerült hallgatókkal szemben a következők:

- speciális szakmai ismeretek;
- biztos alaptudás, konvertálható;
- regionális területi szemlélet.

IV. A minőségi képzés feltételei

- A szakma és az idegenforgalmi oktatás együttműködésének erősítése a kölcsönös érdekelttség megteremtésén keresztül.

- ⇒ Felhasználói képvisélet:
A szakmai tanácsadó testület beleszólási lehetőséget teremt az új képzésekbe, tartalmuk meghatározásába, elavult képzés, ismeretanyag kiszűrésére.
- ⇒ Közvetlen érdekeltség:
A vállalatok felsőoktatási támogatásukat levonhatják az adóalapból (meghatározott feltételrendszer között).
- ⇒ Folyamatos információáramlás:
A munkaerőigények változásáról folyamatos tájékoztatás
- ⇒ Képzési támogatás:
A tőkeszegény kisvállalkozások képzési támogatásának megteremtése (állami, önkormányzati, regionális szervezetek részéről)

2. ábra

- A felsőoktatás (főiskolai) gyakorlati képzésének növelése.
 - ⇒ A képzés túlzottan elméleti beállítottságának, struktúrájának ellensúlyozása
 - ⇒ Az elméleti tananyagok mellett esettanulmányok, gyakorlati feladatok stb.
 - ⇒ Az oktatók gyakorlatba történő fél éves visszakapcsolódásának lehetőségének megteremtése, az oktatók szakmai továbbképzésének kiszélesítése.
 - ⇒ Követelmény legyen a főiskolai akkreditációs folyamatokban a szakmai képviséletet megteremteni.

Az eredmény: korszerű tartalom!
módszer!
szemlélet!